

Literary Section

БЕЛОГРАДЧИШКИТЕ ТАЙНСТВА: ПОЕЗИЯ¹⁾

Александър КАЛЧЕВ²⁾

Abstract. "Belogradchik mysteries" is a cycle of poems dedicated to Belogradchik and the Belogradchik Rocks. This cycle has been published in poetry "And Still Come Back" (2010). The author, a geologist by profession, during his expeditions was fascinated by the beauty of Belogradchik region. "Schoolgirl," "The Bear", "Dervish", "Madonna," "Rider", "Cuckoo" are rocks, which are presented here in poetic imagery.

Keywords: poetry, Belogradchik, Belogradchik rocks

*Там където ефирът звъни
и при плахия полъх на вятър,
пеят камъни, шепнат тревни....*

Само да ви кажа, че...

...когато за пръв път влязох в него, в Белоградчик, - зяпнах от учудване.

Това малко градче, в което направо от планината се озоваваш в самия център и досега ме удивлява с чудната компактност между скали и въздух, между небе и земя, между растителност и пейзаж. Между природа и урбанистика.

С естественото съчетание на феноменална природа и човешки творения е достигната такава приказност на гледката, че тя се е запечатала в паметта ми. И което е по-важно, а може би и нейно съкровено тайнство е, че веднаж възприела я, паметта никога не изневерява на съхраненото в нея. Винаги и когато поискаш, можеш да извикаш представата за която и да е гледка. И тя услужливо се показва пред теб такава, каквато си я видял още тогава, още първия път...

А след това идват и спомените.

Това го пиша сега. А тогава... тогава и годините бяха млади, и чувствата бяха бурни, и някои неща съвсем не изглеждаха така, както сега бих ги възприел. Четири години провеждахме геоложки проучвания точно на скалите, от които природата бе сътворила тези чудеса. Естествено, за други техни чудесии. Имах възможности и време да обиколя целия район и всички скални формирания в него. Запомнил съм всяка скала и всяка пътечка.

И тогава пишех, но не съм и помислял, че някога ще описвам в книга красоти, които се възприемат подсъзнателно. Човек, както казват, не знае откъде и какво ще му дойде...

Точно тия представи ми позволиха да дообработя написаните тогава стихотворения за по-известните чудати фигури, и да си примомня едно незабравимо време, което може да се усети и оцени само ако си живял тук.

Човек се връща. И след всяко връщане си обещавам, че пак ще се върна ... Белоградчик го заслужава. Дано и обратното е вярно...

Защото за мен скалите са тайнство, което винаги ще остане
такова, в който и смисъл да ги разглеждаме, та ако ще и като природни
феномени. Или казано по човешки – чудеса!...

И колкото пъти да се връщам, винаги ще се срещам с тях като за
пръв път – зяпнал от учудване.

Септември, 2006 г.

Благослов

В България - нямаме замъци,
но пък крепости, колкото искаш...

Руини оцеляли след пламъци
на войни и пожари от битки.

В България - нямаме графове.
Няма лордове, няма маркизи.
Тук войводи изникват отвсякъде
с почернели от кръв бели ризи.

Ние рицарски армии нямаме.
Но се славим със страшни хайдути.
И с таланта ни да оцеляваме
след потоп от събития смутни.

ДНК-то ни включва и вярата,
на народ със душата на феникс.
Оживяваме. И след пожарите,
даже ставаме още по-смели.

Да пребъде земята ни - златната,
наша люлка и бъдеща костница.
Нека в нея се раждат децата ни
със червената кръв на апостоли!

Балканът

Той е толкова стар, ама толкова стар,
че човек даже губи представа.
Щом поставиш шест нули в един календар,
сам се чудиш какво означават.

Той империи помни. И много царства.
Тях отдавна, отдавна ги няма.
Още пази руини. Личат си. Едва.
Власт. Величие. Сила. И...камък.

Помни кан Аспарух, Омуртаг, Самуил.
Помни дни на погроми и слава.
Крил е в пазви децата на Поп Богомил
и закрилял народ, и държава.

Пял е песни хайдушки и давал подслон
на бунтари, комити, войводи.
Той е вечния каменен български трон,
изграден от самата природа.

В него коренът ни, е навеки вкопан.
Над хиляда и триста години.
Всеки българин има свой собствен Балкан,
който после нарича Родина.

Разсъмване в планината

Разсъмва се. И тъмното се крие
Там някъде под счупения връх.
Разсънена кошута жадно пие,
вода родена в папрати и мъх.

Препъвам се във сънища на птици,
до кръста мокър в росната трева.
Върхът просветва - бисер в огърлица.
Реката долу шумоли едва.

В омайно-тръпен аромат на билки,
се къпе мълчаливата гора.
От слънчеви лъчи, тъче престилки
чевръстопръста огнена зора.

И всичко е красиво до полуда.
Ражда се ден. Умира тъмнина.
Осъмнеш ли в Балкана, става чудо -
разбираш, че светът е светлина.



Планини и скали през есента



На площада



Военният клуб на централния площад

Белоградчик

Ако щете вярвайте –

такъв е.

Може би

единствен

град в света.

Град във който

за да влезеш вътре,

стъпваш на

централния площад.

Рязко свършва

някак си гората.

Като в приказка си.

Като в сън.

Сякаш си

пред сцената в театър –

уж си вътре
а стоиш отвън.

Къщите са
като бяло ято,
жерави
накацали на склон.
Влюбени
до смърт във планината
дала им
закрила и подслон.

Всичко е
като в картина тихо.
Скални чудеса
и красота!
И Белоградчик
е град – усмивка.
Сън наяве,
за една мечта.

Белоградчишки тайнства

Длетото на природата –
водата,
скалите е дълбало с постоянството
на притежаващ божи дар ваятел,
на възел вързал
времето с постранството.

А вятърът,
с език и мек, и грапав,
полирал дълго
каменните скулптури.
Променяла лицето си земята
и чудеса се раждали във скута и.

Монаси, мечки,
лъвове, дервиши...
Дори мадона земна се родила.
Скалите оживели
вече дишат,
неземна сила сякаш придобили.

И всички чудеса
накуп събрани,
ни карат от възторг да онемяваме.

Предците ни
легенди са създали,
за да ги помним.
Да не ги забравяме.

Че няма по-красива от земята,
в която не случайно сме родени.

Че жив е даже камъкът,
когато
му вдъхваш обичта си.

До последно!





Под града

Скалите на Белоградчик

Странно-характерен силует,
залепен на фона на небето.
Там, на хоризонта – върхове.
А пък ти си тук. В ателието.

Под воал от синьо-бял атлаз,
купища от скулптури природни.
Без да щеш изпадаш във екстаз
и се чувстваш неправдоподобно.

Гледаш изумено на света,
сякаш си попаднал на планета

пълна с всевъзможни чудеса,
плод на сън, червено-виолетов.

Господи, пази земята ни
пълна с чудеса, а не с миражи!

А белоградчишките скали,
нека са извечните и стражи.



Дефилето

Венецът

Блести

със белотата си Венецът.

На челото

на планината сложен.

И през деня,
скалите в бяло светят
в най-царствената на света корона.

А долу,
сред червените грамади
сякаш зелени пламъци избухват.

Гори Белогладчик,
като на клада.

Гори –
но се възражда, а не рухва.

Искри
отронен бисер в планината,
навярно
от короната и пищна.

Красиво е.
В скалите свири вятър.

А облаците
се целуват скришом.

Природата
днес пак свещенодейства.
И по легендите ща я познаем.

Венецът
е поредното вълшебство
и рамка
на картината от рай.



Венецът – Белоградчишката столова планина

Калето

Над града стои като корона
вписана красиво във пейзажа.
Древните стени все още помнят
гърлените викове на стражи.

Грохота на битки, плачовете
на деца и горестни вдовици.
Минало и бъдеще се смесват,
както буря смесва ято птици.

За да го захвърли в тишината,
крепостта превзела след обсада.
Нежно свири в бойниците вятър,
на превратна младост серенада.

Ношем месец, никне от скалите
и събужда странни светлосенки.

Самодиви скитат из тревите,
да събират билки под Ведерник.

Денем слънце кацва на Калето.

Червенеят скалните грамади.

Млечно-син воал краси небето.

Лъха от клисурите прохлада.

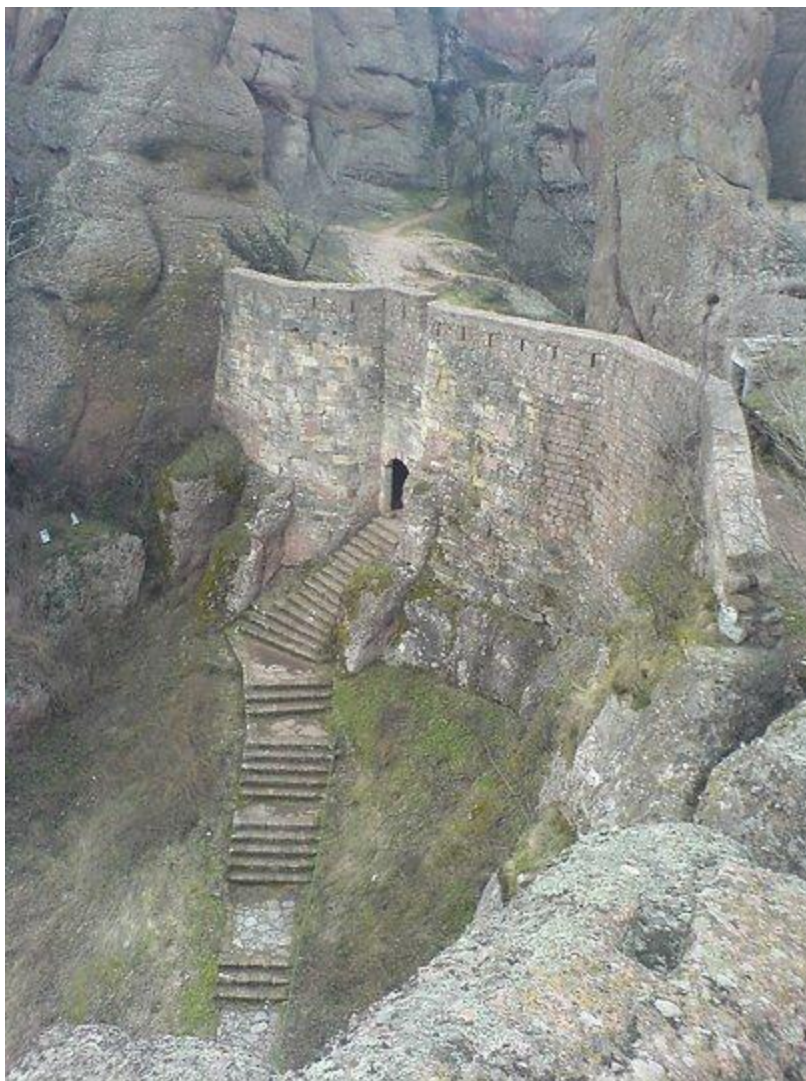
Всичко тук, до болка е красиво
щом разтвори пазви планината.

Старото кале е още живо.

Крепостта днес пази красотата.



Калето



Цитаделата на белоградчишката крепост

Су-баши

най-старата белоградчишка чешма

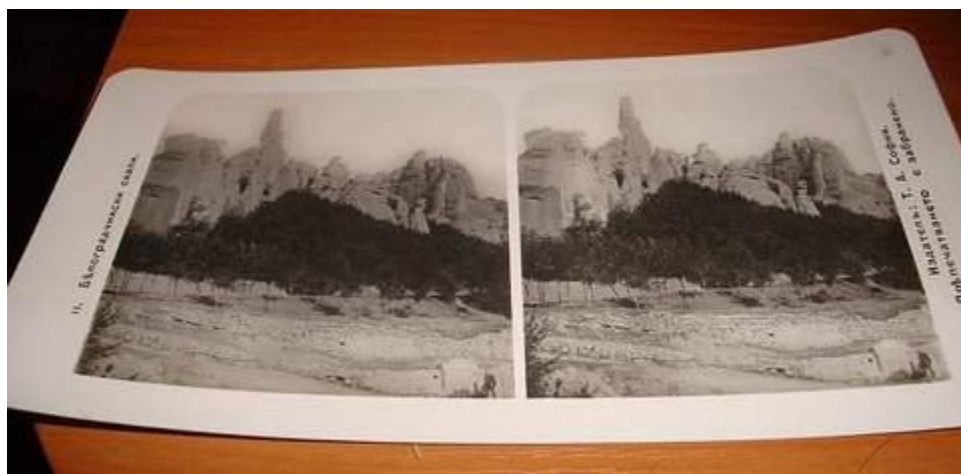
Водачът на водите. Главатар.
Пра-прадедите тъй са те нарекли.
Тече вода от извора прастар,
превърнат във чешма от памтивека.

Водата на водите си била,
така поне от името личи ти.
Течащ студено-сладък божи дар.
Бликащ живот дошъл изпод скалите.

Лекуваш жажда. И даряваш дъх.
Умората минава неусетно.
Попива ме зелен килим от мъх.
Приспиват ме разлистили дървета.

Говорят, че имане цял керван
през древността наоколо зарили.
И що народ до тук се извървя,
но казват-още, нищо не открили.

А то тече на воля. Тук, пред тях.
Струи сребро. Просветват капки-перли.
И който пие, чисти се от грях.
Насища се със чувство за потребност.





Стеро-снимки на Субашин и пътят към чешмата (1910 г.)



Хайдут Велко

Имамало човек с такова име
измежду известните хайдути.

И във скалнотеката го има.
Скалните легенди са прочути.

Вижда се перчемът под калпака
паднал над грамадното му чело.
Много му завиждат на мустака,
по хайдушки щръкнал и наперен.

Погледът му просто те пронизва,
сякаш и до днес те преценява.
Криеш ли сърце под мъжка риза,
или имаш в пазвата си камък.

Все едно, че още сбира чета,
старият хайдутин и войвода.
Днес сме ние. Утре - синовете.
Вдругиден и внуците ще дойдат...

Нека се запишем, че ни има.

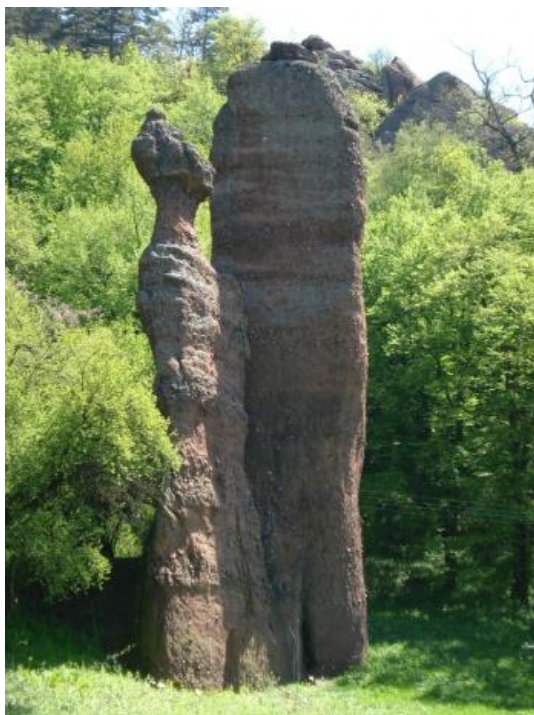
Адам и Ева

Знам ли, знам ли... Може да е истина,
че това е кът от рай прекрасен.
Те стоят отсреща, пред очите ми-
първия човек, в едно с жена си.

Виждам ги изваяни от камък,
малко грубовати и първични.
Майката природа е успяла,
в своя див стремеж към автентичност.

И стои пред тях нищожно малък,
техният съвременен потомък.
Още му е трудно да повярва,
че е от самите тях отломък.

Ева и Адам невъзмутимо
гледат и се чудят, че нехаем.
Те са тук. Тях вечно ще ги има.
Ние май...сме бегълци от рая.



Адам и Ева

Мадоната на Белоградчик

Казват в буря, чувал се гласът
на детето в твоята прегръдка.
Спре ли неочаквано дъждът,
бебето и то внезапно млъкна.

Само от лицето ти сълзи
още продължават да се леят.
И те стяга, знам, и те боли,
че и манастира те низвергна.

Не разбрал голямата любов
и до днес канонът те преследва.
Долу, под небесния покров
духом още хората са бедни.

Обърни се, моля те назад
и ги виж, те също са от камък.
Всичко се разпада в оня свят,
в който любовта е под възбрана.

А сълзите ще пресъхнат щом,
видиш кой е тръгнал да те срещне.
Сред скалите ти намери дом,
в който обичта те прави вечна.

Векове ще минат. Пак ще си
каменната българска мадона.

Вятърът е съдник справедлив,
щом от теб е сътворил икона.



Белоградчишката мадона

Монасите

Тях ги прикова ненавистта,
струпани на куп да богохулстват.

Слепи за да видят светостта,
възприели любовта за блудство.

В своето безмълвие крещят
клетви по злощастната Мадона.
Младенецът бил роден след грях,
който щял да оскверни амвона.

Тихият нещастен детски плач
бил по-силен от светите клетви.

Тук сълза от Божия клепач
паднала върху им от небето.

И така, монасите били
в своя гняв безбожен усмирени.
Господ, ги превърнал във скали
пазещи една икона земна.



Пощенска карта (1930 г.)

Ученичката

Невярвам във легендата за нея.
Изглежда ми съвсем, съвсем невзрачна.
Само момиче среща злонамерен
и дързък мъж, подгонил я във здрача.

А аз я виждам с фигура красива,
на гимназистка – стройна, кърмокоса.
Как с чантата под мишница отива
към любовта си. Сякаш дар и носи.

И времето е спряло в изненада,
от чувството за обич до безгрешност.
Мигът красив превърнало във камък
в който откриваш обич и човечност.

Природата по-скоро ни показва
изчистени от завист силуети.
И нека на любов да съм наказан –
това е сън. Червено-виолетов.



Ученичката

Дервишът

Милион години се е мъчил
вятърът докато го извае.
Странната му фигура излъчва
чувството, че може да мечтае.



Дервишът

Господи, какво си пресъздал?
Камък да изпада във нирвана.
Казват че дервишът се въртял
час и пет минути подир пладне.

Чувала се песен на звънчета
и протяжно виели зурни.
Точно над главата му, в небето
реели се в синьото орли.

Танцът, казват бил за посветени.
Тези като мен, дочуват звън.
Въздухът се пълнел със трептене,
а очите плачели за сън...

Аз неznam върти ли се дервишът
с чудната си каменна пола.
Но съм чувал – фигурата диша.
Стига ми, че вярвам във това.



Мечката

Просто се е вратнала в скалата,
стъпила на каменните лапи.
Там стои покрита от ръждата –
оцветила кварцовия пясък.

Вгледана надолу в долината,
тя си спомня старите пътеки.
Щом изпълни кръгъл лик луната,
почвало да и тупти сърцето.

Казват, оживявал бил мечока.
Бродел дълго нощем из гората.
Но преди зората светлоока,
пак се връщал горе в планината.

За любов, легендата разказва.
И от камък - мечките се влюбват.
Кой, каквото ще да си приказва...
Любовта в действителност е чудо.

Конникът

Най-подир беше спрял. На скалата.
Пък макар и на камък превърнат.
Изпреварил бе гордия вятър,
за да стигне до изгрева първи.



Конникът

Завидяла зората - приказват...
Мигар може един простосмъртен
да надникне във нейната пазва
и безгрижно-щастлив да си тръгне.

Млад бил нощния конник. Незнаел
колко струва закуп свободата.
И за нейната стойност - нехаел.
Все препускал, напук правилата.

Докато онемял в изненада.
Спрял пред пропаст безумно - красива.
Тя го мамила с дъх на прохлада
и го викала тихо по име.

Миг преди да се хвърли със коня -
вкаменила го вечната жажда.
За да гледа навеки отгоре,
как отдолу животът се ражда.

ЛЪВЪТ

Вперил е поглед, нейде зад Балкана
и ми се струва, че сънува пясъци...
Току що бях започнал да му вярвам,
че не е сбъркал времето и мястото.

Заселил се е след палеозоя,
Намерил рая в китната клисура.
Полегнал на скалата. Там, отгоре и
днес има лъв. На подстъпа към Дунав.

В краката му Белоградчик заспива,
сякаш лъвът го пази от превратности.
При него нощем идват самодиви.
Хора играят. Боси. Пред главата му.

А после той ги качва на гърба си
и ги разхожда голи под луната.
В игрите си, съвсем като деца са.
Звезди броят. И къпят се в росата.

Изгрее ли зорницата се връщат.
Лъвът престава вече да лудува.
В цветя се самодивите превръщат.
Събужда се градът. Лъвът – сънува...

Кукувицата

С уморени, прибрани криле.
Натежали. Отпуснати. Каменни.
Бе решила най-сетне да спре
в дефилето на младост забравена.

Цял живот непрекъснато бе
все по чужди гнезда обикаляла.
Мъченица на жребий проклет,
или птица обзета от дявола...

Тя, е – тя! В тоя зъл птичи свят
я преследваше участ злощастна.
Не познаваше своите деца –
нито майка им бе, нито мащеха.

Цял живот във прокоба горя,
а бе птица почти като гълъба.
Тук намери гнездо. Тук се спря...
А пък ние я бяхме осъдили.



Кукувицата



Облаци над Белоградчик

Облаци

Постоянни във непостоянството.
С най-различни форми и лица.
Пухчета захвърлени в пространството.
Или бяло-синкави перца...

Пепеливо-сиви и разкъсани,
криещи във пазвите си дъжд.
Като стадо из небето пръснато,
бродите безспир, нашир-надлъж.

Грозно-почернели и настръхнали,
често ни замеряте със лед.
Няма милост. Чакаме претръпнали...
Многотонни облаци с късмет.

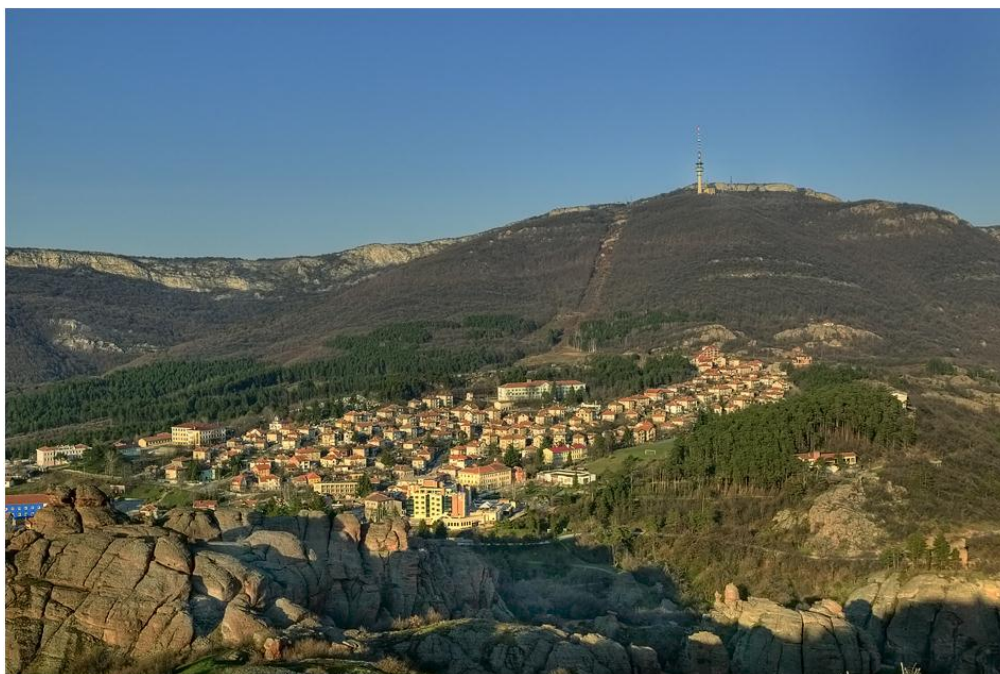
Колкото със обич сме ви гледали,
толкова с омраза и със страх.
Облаци - бездомници безсребърни...
Божи дар? Или залог за грях?...

Чудесата

Не се разкриват. Чакат да ги видиш.
Да ги усетиш с обич. По човешки.
Те – ще останат. Ти – ще си отидеш.
Приемаш ли се за природна грешка?

Повярвай си и ще те преоткриват,
дори като почти случайна мисъл.
Ще е приятно все-пак да те има,
когато даже Бог те е отписал.

И точно затова са чудесата.
Да свикнем с мисълта, че те са живи.
Загледайте внимателно децата.
Те вярват. И са истински щастливи.



На Белоградчик

Аз живея със спомен за град
от годините млади-зелени.
Там където, като на парад
се подреждат скали-феномени.



Там където ефирът звъни.
И при плахия полъх на вятър,
пеят камъни, шепнат треви...
Като в рая. А съм на земята.

Аз живея във спомен за град,
за любов ненаситна и вино.
В тоя спомен не само съм млад,
но дори съм щастлив, че ме има.

Не ме връщай. Ще идвам при теб.
Не, че пъпът ми тука е хвърлен.
Идва миг в който всеки човек
му се ще младостта да си върне.

И тогава... Тогава съм твой.
Блуден син. Непрокопсаник. Скитник.
Който няма да срещне покой,
докато си му все пред очите...



Белоградчик

Песента на Балкана

*Балканът пее хайдушка песен...
Хр. Ботев*

Днес не пее. Мълчи. Като ням е.
Нито стон, нито вопъл се чува.
Даже вятърът сякаш засрамен,
е заспал под върха и сънува.

И в полето не пеят жетварки
Тишината тежи под небето.
Изтерзана под слънцето жарко
съхне меката гръд на полето.

Няма смях. Няма плач. Като в сън съм.

Самодивите също ги няма.

Обикалят балкана и търсят
паднал ничком юнак с люта рана.

Над главата с крилата орлица.

С кротнал вълк до безсилното тяло.

Няма никой. Небето без птици

Е пустинно само. Опустяло.

Уморен и претръпнал Балканът
гледа мрачно, мълчи страховито.

Все едно, ей-сега ще подхване
нова песен за старите битки.

Та дано да я чуем в съня си

и гръмовния зов ни събуди.

Той все още мълчи безпристрастно,
но живее със спомен за лудост.

БЕЛЕЖКИ

1. А. В. Калчев. *Избрани произведения. Книга втора. И пак да се върнеш*. Екопрогрес, София, 2010.
2. Александър Калчев (р. 20 декември 1945 г., Телиш) е член на Съюза на независимите български писатели, автор на десет стихосбирки с философска, гражданска и любовна лирика, лауреат на редица поетически конкурси. По образование той е геолог, участник и ръководител на геоложки експедиции, повече от 20 години се е

занимавал с търсене, проучване и добив на уранови суровини. В това си качество г-н Калчев е опознал основно белоградчишкия край, който го е пленил за цял живот с красотата си (б.р.).

✉ Alexander V. Kaltchev,
Member of the Union of the Independent Bulgarian Writers,
Sofia 1000, BULGARIA
E-Mail: alexkaltchev@abv.bg